

**AKADEMISKA
SJUKHUSET**

FÖRÄLDRARINFORMATION

LÄPP-KÄK- OCH GOMSPALT

Välkommen till Uppsala-Örebro LKG-team

Denna broschyr har utformats för att ge information till er som har ett barn med läpp-käk-gomspalt (LKG). Vi vet att det kan komma många frågor angående vård och behandling. Vi hoppas att denna broschyr ska svara på några av frågorna.

LKG-spalt är en medfödd missbildning som funnits lika länge som människan. Våra möjligheter till behandling av spalter har förbättrats. Vi har en rad specialister och erfaren vårdpersonal som vill hjälpa till med råd och behandling.

Vid ett så kallat nyföddhetsbesök får ni träffa vårt LKG-team som består av plastikkirurg, ortodontist (tandläkare specialiserad inom tandreglering), fonioter (öron-näsa-halsläkare specialiserad inom tal) samt logoped med särskild inriktning på barn med LKG och andra missbildningar i ansiktet. Ni kommer då få information angående matning och den kommande sjukhusvården och ert barn kommer att bli undersökt av flera specialister och ni får information om den behandling som planeras för just ert barn.

Behandling av barn med läpp-käk- och gomspalt följer ett särskilt vårdprogram som är likartat i hela landet. Vårt LKG-team kommer att följa barnets utveckling under uppväxten och ge individualiserad, kvalificerad behandling. För barn med särskilda behov har teamet tillgång till annan expertis som kommer bidra så att ert barn får bästa möjliga vård.

Spalternas orsak och uppkomst

Redan vid sex veckors ålder kan man hos fostret se de cellsamlingar som i framtiden tillsammans skall bilda mittdel och sidodelar i överläpp och överkäke. En utebliven sammansmältning av mittdelen och en sidodel medför en spalt, som vanligen innefattar läpp och överkäke. Under åttonde till tioende fosterveckan bildas gommen genom en förening av de båda gomutskotten. Om gomutskotten inte smälter samman uppstår en gomspalt. Ofta kombineras dessa spaltformer och en genomgående läpp-käk-gomspalt uppstår. Orsaken till spalters uppkomst är oklar, men ärftlighet spelar en viss roll.

Spalternas förekomst

I Sverige föds varje år ungefär 150 barn med någon form av spalt. Det är en av de vanligast förekommande missbildningarna. I vår region har vi ca 40 nya barn per år (*regionen består av Uppsala, Örebro, Dalarna, Gästrikland, Hälsingland, Närke, Södermanland, Uppland, Västmanland och Värmland*).

I Sverige utgör läpp-käk-och gomspalt den största delen av alla fall av spalt och de med gomspalt en mindre del. Fördelningen mellan könen är ojämn. Hos pojkar är läpp-käkspalt med eller utan gomspalt vanligast. Hos flickor är gomspalt mer än dubbelt så vanligt som hos pojkar.

Spalttyper och spalterna kan delas in i 3 huvudgrupper

- Främre spalter: spalten går olika långt in i läpp- och överkäke
- Genomgående spalter: spalten går igenom läpp, käke- och gom, som är kluvna
- Bakre spalter: spalten går olika långt in i mjuka och hårda gommen

Dessutom förekommer kombinationer och ovanligare spalttyper än ovanstående.

Matning/Amning

I samband med första besöket hos LKG-teamet, besöker ni också barngruppen på vårdavdelningen. Ni får då information om matning och kommande vård. **Se broschyr ” Råd om matning.**

LKG-konferenser

Efter de tidiga operationerna återkommer barnet till LKG -teamet för att kontrollera att tal, tänder, tillväxt och utseende. Barnet och föräldrarna träffar då specialister i plastikkirurgi, ortodontist, logoped och fonioter. Dessa mottagningsbesök börjar när barnet är 3 år (barn utan gomspalt kallas första gången vid 5 år) och fortsätter regelbundet upp i vuxen ålder. Man träffar specialisterna var för sig och kan i lugn och ro bli undersökt och få svar på frågor. Målet med vårdprogrammet är att barnen får en så normal utveckling av tal, bett, tillväxt, hörsel och utseende som möjligt.

Tal

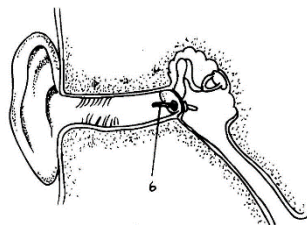
Vid 3 års ålder kallas barn med gomspalt till sin första konferens (en dag då barnet får träffa alla specialister inom teamet för en bedömning och planering för fortsatt behandling). Då brukar talutvecklingen kommit så långt att artikulation och talklang kan bedömas. Om behov av fortsatt talträning finns ges detta av logoped på hemorten. Målsättningen är att barnets tal och språk skall vara så bra som möjligt vid skolstart.

Tandvård

Hos barn med LKG-spalt förekommer ofta en avvikande utveckling av tänder och käke. Vid de lättaste formerna kan de röra sig om små variationer i antal tänder i överkäken, läge och form. Redan vid barnets första besök hos teamet sker en undersökning av ortodontist. Kontakten fortsätter till vuxen ålder. Den tandreglering som erfordras utförs ofta på hemortens specialisttandvård i nära samarbete med ortodontist inom LKG-teamet.

Hörsel

Mellanörats funktion hänger genom örontrumpeten samman med gomfunktionen. Barn som har en gomspalt är mer än andra utsatta för vätska bakom trumhinnan (öronkatarr). Detta kan medföra en risk för hörselnedsättning och det är därför viktigt att öronläkare deltar i utredningen. Att barnet hör väl är viktigt för talutvecklingen. Vid behov förses trumhinnan med ett plaströr, som motverkar uppkomsten av vätska och hörselnedsättning genom att det luftar mellanörat. Under den tid barnet har rör genom trumhinnan bör kontroller ske hos öronläkare på hemorten. I skolåldern brukar problemen minska och barnet klarar sig då ofta utan rör.

Operationer

Behandlingen sker enligt ett vårdprogram och barnets ålder vid de olika operationerna är vald så att behandlingen ger bästa förutsättningar för fortsatt tillväxt och utveckling.

- **Läppspalt.** Slutning av läppspalten och eventuellt korrektion av näsan sker när barnet är 3-4 månader samt att barnet väger minst 5kg och är mogen för narkos
- **Gomspalt.** *Mjuka gommen* sluts vid 6-8 månaders ålder. *Hårda gommen/restspalten* sluts vid 2 års ålder.
- **Bentransplantation till käkspalt.** Den kvarvarande öppningen i främre delen av överkäken (tandlisten) opereras vid 8-10 års ålder. Utvecklingen av de permanenta tänderna i överkäken är avgörande för när det blir operation.
- **Korrigerande ingrepp.** Behov av ytterligare ingrepp för att förbättra läpp eller näsa. Dessa ingrepp sker vanligen i tonåren eller i vuxen ålder.

KONTAKTA OSS

LKG-teamet i Uppsala

LKG-sjuksköterska på 018-611 93 74
Koordinator för operation 018-611 54 36
Plastikkirurgiska mottagningen 018-611 54 36
Vårdavdelning 85F 018-611 54 25
Ortodonti 018- 611 64 66
Foniatri 018-611 53 32
Logopedi 018-6141 53 20

LKG-teamet i Örebro

LKG-sjuksköterska på 019-602 24 39
Ortodonti 019-602 40 44
Foniatri/logopedi 019-602 18 84

Besök gärna vår hemsida för mer information på www.akademiska.se -
Välj verksamheter - Plastikkirurgi och käkkirurgi – om verksamheten –
Läpp-käk-gomspalt.

Eller kontakta oss via www.1177.se

Akademiska sjukhuset
751 85 Uppsala
Telefon växel: 018-611 00 00
www.akademiska.se

Uppdaterad december 2015 I.K Godkänd av dr M Hakelius